

Kam atiteks Pilaitės ežerai

Janina Gadliauskienė
Pilaitės bendruomenė

Vilniaus pakraštyje raibuliuoja net trys ežerai. Atrodo, ko daugiau reikia tik maudykis, džiauks vasaros saule ir viršumi praskrendančiais debesimis. Be taip tik atrodo. Tų ežerų nori visi ir privačius sklypus atgavę ar susipirkę savininkai, miesto gyventojai, vandens slidininkai, ir paukščiai. Pastarųjų Baltiešos ežere yra daug ir įvairių. Ornitologų draugijos ne viena lankėsi ir liko patenkinti paukščių gausa, bet ne gyvenimo sąlygomis. Priartėjęs miestas ir išsausėjęs ežeras aiškiai daro įtaką paukščių gausai.

Algirdo Knystauto vadovaujama ornitologų draugija stebi paukščius Baltiešos ežere

Nerimas dėl paukščių ir ne tik

Prie Baltiešos ežero priartėjus statyboms, Pilaitės bendruomenės nariai susirūpino čia perinčių paukščių išlikimu. Pasikvietus ornitologų draugiją buvo nustatyta ežere net keliolika paukščių rūšių, tarp kurių ir didieji baubliai. Pamačius prie pat kranto Dvarykščių gatvėje tvoras su išbetonuota pakrante bendruomenė sunerimo dėl naujų pastatų atakos ežere perinčių paukščių atžvilgiu ir kreipėsi į Vilniaus rajono aplinkos apsaugos agentūrą. Tuo tarpu, Vilniaus rajono agentūros vedėjas M. Bekasėnas atrėžė kur gi mes čia matome tą krantą. Krantas pagal jį, geodezijos ir kartografijos departamento pateiktais duomenimis, yra telkinio viduryje, kur ištiesai tyvuliuoja vanduo. Visa kita - pelkė ar ištekantys upeliukai, neturintys vandens telkinio apsaugos zonos. Tai sužinojus bendruomenės nariams sukėlė šoką. Juk kiekvienas priartėjęs prie šio ežeriuko laisvai gali pamatyti tikrąjį krantą su jo pakraščiuose užaugusia užpelkėjusiems vandens telkiniams būdinga augmenija. Kai kuriuose vietose jau užaugę krūmai kaitaliojasi su nendrėmis, kitais vandens telkiniams būdingais augalais. Tačiau beveik visą teritoriją dar vietomis semia vanduo.

Taip atrodo užžėlusio Baltiešos ežeriuko pratekanti dalis

Pavasariį šiame ežere peri daugybė paukščių. Vertinant aplink ežerą besiformuojantį miestą, daugelio nuomone, paukščiai yra saugotina vertybė. Tačiau vykstant urbanizacijai, aplink ežerą buvo gražinta ar nupirkta privati žemė. Todėl skubama įsikurti nekreipiant dėmesio kaip tai paveiks paukščius ar ežere susiformavusią gamtą. Juk šalia Dvarykščių gatvės esanti uždumblėjusi ežero dalis naujai įsikūrusių gyventojų buvo išvalyta, pakeičiant net ežero dugno gruntą. Pietinėje nuo ežero pusėje, miške esančioje privačioje teritorijoje, užpylus žemėmis čia esančią pelkę, buvo suformuotos keturios privačios valdos. Net visko matę Aplinkos ministerijos specialistai stebisi kaip tokioje vietoje, atibojant miške esančius pėsčiųjų takus ir sudarkant natūraliai esančią užpelkėjusią vietą, buvo galima leisti pradėti formuoti sodybas.

Pilaitės bendruomenės aktyvistai dar pereinamais metais kreipėsi į Aplinkos ministeriją dėl Baltiešos ežero krantų nustatymo iš naujo. Ne kartą rinkosi specialistai, kol šių metų gegužės pabaigoje buvo nutarta padaryti išvažiuojamąjį posėdį ir jame, pasikvietus specialistus, dar kartą nutarti kur yra tas tikrasis Baltiešos ežero krantas.

Kranto paieška

Aplinkos ministerijos organizuotame išvažiuojamajame posėdyje prie Baltiešos ežero (protokolas pridedamas) Gamtos tyrimų centro Geologijos ir geografijos instituto vyriausiojo mokslo darbuotojo Juliaus Taminsko nuomone, norint išsaugoti ežerą, reikia nuspręsti ko siekiama: gamtinio ežero išsaugojimo ar jo pritaikymo rekreacijai. Jei norima sudaryti sąlygas paukščiams, tuomet reikia iškirsti augančius krūmus, nes kitaip, kai kurios rūšys gali išnykti. Posėdžio metu nemažai kilo ginčų ar aplink ežero viduryje esantį veidrodinį vandens paviršių yra pelkė ar užpelkėjusi žemė. Vieni tai įvardino kaip šlapžemę. Tačiau, pasirodo, kad tokios sąvokos, kaip šlapžemė, nėra teisės aktuose. Aplinkos ministerijos saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio departamento direktoriaus Vidmanto Bezaro buvo pasiūlyta pakoreguoti ežero kranto liniją pažymint planuose vietoje akivaizdžiai matomus vandens plotelius, kurie iki šiol pažymėti nebuvo.

O čia jau Baltiešos ežero modernizuota dalis, kurioje krantai nenustatyti

Realios kranto linijos nustatinėjimas kažkodėl suneraminto posėdyje dalyvavusias nacionalinės žemės tarnybos specialistes. Jos ne kartą akcentavo, kad kranto linijos pasikeitimas gali sukelti teisinių konfliktų su žemės savininkais. Mat, ežeriuką sugebėta išdalinti net keturiems savininkams. O ežero užpelkėjusi dalis teritorijų planavimo dokumentuose įvardinta kaip žemės ūkio paskirties žemė. Todėl ateityje kyla realus pavojus, kad praktiškai ežerui priklausanti žemė bus užstatyta.

Krantai nustatomi nuo ežero vidurio

Gelūžės ežeras – slidininkams

Šį pavasarį Aplinkos ministerijoje ir Seimo aplinkos apsaugos komitete vėl pradėta svarstyti ar Gelūžės ežere gali treniruotis vandens slidininkai. Pilaitės bendruomenė pasisakė už galimybę iškelti vandens slidininkus ir ežerą palikti miesto gyventojų poilsiui. Tačiau Lietuvos vandens slidininkų sąjungos (LVSS) atstovai nurodė, kad šiuo ežeru treniruotėms ir varžyboms naudoja dar nuo sovietinių laikų ir neturi galimybės išsikelti į kitą vietą. Įdomiausia tai, kad profesionalūs slidininkai pereinamais metais ežeru nesinaudojo, nes neturėjo leidimo. Tačiau ežere nuolat sukosi vandens motociklai, tampydami slidininkus.

Aplinkos ministerijoje vykusiame pasitarime dėl Gelūžės ežero panaudojimo, buvo akcentuota, kad vandens motociklais galima naudotis tik dideliuose vandens telkiniuose, kaip Kuršių marios, jūra. Tuo tarpu ežeruose galima plaukioti riboto galingumo savaigėmis

plaukiojimo priemonėmis. Tačiau dėl treniruočių ir varžybų reikalingumo sportininkams, kurie yra iškovoję tarptautinį pripažinimą, prieita nuomonės leisti ir toliau treniruotis šiame ežere.

Vakarėjantis Gėlužės ežeras

Salotės ežeras – vandens atrakcionams

Ir vakare prie Salotės ežero poilsiautojų netrūksta

Besidomint dėl minėtų ežerų likimo, pasiekė informacija, kad Salotės ežere planuojama įrengti vandens atrakcionus. Nors anksčiau buvo kalbama apie tokias galimybes Gėlužės ežere, bet galimai šiuos planus sutrukdė vandens slidininkai. Prie salotės ežero karštomis vasaros dienomis ilsisi tūkstančiai vilniečių. Poilsiautojai, matyt, pasirenka šią vietą dėl itin patrauklios pakrantės ir čia esamų žaidimo aikštelių. Nors pats ežeriukas jau uždumblėjęs ir jei niekas nieko nedarys, tai neužilgo bus tokia pati padėtis kaip ir su Baltiešos ežeru. Neaiški valdžios institucijų politika, nesiimti priemonių išvalyti ežerą, gali būti pretekstas išstumti iš šios nuostabios vietos poilsiautojus. Tokiu būdu, būtų sudarytos sąlygos urbanizuoti jau privatiems savininkams atiduotą Salotės ežero paplūdimį. Kol Vilniaus rajono bendrajame plane tebėra šis paplūdimys įrašytas, kaip rekreacinė teritorija ir saulėtomis dienomis susirenka nemenka masė žmonių, valdininkams nekyla rankos brūkštelėti šio ežero pakrantėms kitokį likimą.

Išganingieji vandens atrakcionai Salotės ežere
(nuotraukos – autorės)